

Respons

Sri Lanka: Omsorgstilbud for barn

- Hva slags omsorgstilbud eksisterer for barn i Sri Lanka?
- Hvem driver barnehjemmene? Hvordan er standarden, føres det tilsyn og settes det minimumskrav?
- Er det mulig å returnere barn fra utlandet til institusjoner i Sri Lanka?

Bakgrunn

Generelt har et utvidet familienettverk, både på mors- og farssiden, forpliktelser overfor barn som blir foreldreløse, og det er relativt få barn i Sri Lanka som er helt uten støtte fra familiemedlemmer. Ifølge Department of Probation and Child Care Services (DPCCS) er familien forpliktet til og tar normalt vare på sine medlemmer. Dersom et barn blir foreldreløst, overtar andre familiemedlemmer omsorgsansvaret, det kan være både besteforeldre, onkler og tanter (DPCCS, møte i Colombo februar 2016).

I henhold til DPCCS er det alltid myndighetenes førsteprioritet å legge til rette for at barnet skal bo hos sin familie. Barn skal ikke institusjonaliseres før alle andre alternativer har blitt nøye vurdert/utprøvd. I innledningen til en omfattende DPCCS-studie fra 2013 heter det:¹

[...] since institutionalization of children does not ensure the best interest of children and have a negative impact on their development, wellbeing and future, it is important to provide care and protection for them within a family environment in all situations possible (DPCCS 2013, s. 1).

Myndighetene, ved DPCCS, forsøker derfor alltid å oppspore foreldre eller andre omsorgspersoner/verge («Guardianship») for barn blant barnets familie og slektninger (DPCCS, møte i Colombo februar 2016 og mai 2010). En saksbehandler («Probation Officer») vil arrangere et møte med barnets utvidede familie og legge til rette for at familien skal være delaktig i å finne en løsning om best mulig omsorg for barnet (DPCCS 2013, s. 17).

DPCCS gir så en anbefaling om hvem som egner seg som verge. Vergemål for barn krever en rettslig kjennelse. Dersom flere familiemedlemmer ønsker å bli verge, vil retten avgjøre hva

---

¹ Forord forfattet av lederen for DPCCS, Yamuna Perera, Commissioner.

som anses som barnets beste (NCPA, møte i Colombo mai 2010). Et vergemål kan vare opp til tre år. Etter tre år kan barnet adopteres av vergen. Dersom en eller begge foreldre er i live, kreves deres samtykke til adopsjonen (DPCCS, møte i Colombo februar 2016 og mai 2010).

Ifølge DPCCS foreligger det ikke et standardisert tilbud om fosterforeldre i Sri Lanka (DPCCS, møte i Colombo februar 2016).

Organisering av ansvar

Barns rettigheter i Sri Lanka er regulert av blant annet følgende lovverk (NCPA 2016):

- National Child Protection Act
- Prevention of Domestic Violence Act
- Tsunami (Special Provision) Act
- The Child and Young Persons Ordinance
- The Orphanages Ordinance

Ministry of Child Development and Women's Affairs har ansvar for forvaltningen av barns rettigheter. Underliggende organer/etater er National Child Protection Authority (NCPA) og DPCCS.

NCPA er etablert for å forhindre overgrep mot barn, men skal også beskytte og rehabilitere barn som har vært utsatt for overgrep. NCPA fører tilsyn med organisasjoner og institusjoner for barn og følger opp eventuell informasjon om omsorgssvikt ved barnevernsinstitusjonene. NCPA inspiserer institusjoner selv om det ikke foreligger informasjon om misligheter, og har myndighet til å stenge institusjoner som ikke oppfyller myndighetenes krav (NCPA, møte i Colombo februar 2016, mai 2010).

DPCCS har ansvar for å gi barn som enten er foreldreløse, forlatte, utsatt for omsorgssvikt, eller som er i konflikt med loven et alternativt omsorgs- og botilbud (DPCCS 2013, s. 1). DPCCS er desentralisert og har én komité i hvert Divisional Secretariat (DPCCS, møte i Colombo februar 2016; DPCCS 2013, s. 1).

Department of Social Welfare har ansvar for de statlige institusjonene for funksjonshemmede barn (DPCCS 2013, s. 16; NCPA møte i Colombo februar 2016).

Institusjonalisering av barn

Dersom man ikke finner omsorgspersoner eller verger blant barnets slektninger, er alternativet å overføre omsorgen for barnet til en institusjon (DPCCS, møte i Colombo februar 2016). Sri Lanka har en lang tradisjon med å tilby institusjonell omsorg for barn. Den første institusjonen ble etablert allerede i 1851 (DPCCS 2013, s. 14, s. 23).

Den nesten 30 år lange borgerkrigen og tsunamien i desember 2004 førte til at mange barn fikk sine oppvekstvilkår betydelig forringet og ble stående uten nære omsorgspersoner. Etter tsunamien hadde 3 954 barn mistet en forelder, mens 979 barn stod helt uten foreldre (UNICEF Sri Lanka u.å.).

Det er ikke alle barn i institusjonene som er foreldreløse. Den omtalte DPCCS-studien viser at kun 18 prosent av barna (totalt 2 562 barn) er foreldreløse. Rundt 50 prosent har én forelder,

---

Respons Sri Lanka: Omsorgstilbud for barn

mens 32 prosent har begge foreldrene. Det er flest foreldreløse barn i institusjoner i Colombo-området (DPCCS 2013, s. 4).

Barnets opphold ved institusjon skal i utgangspunktet begrenses til tre år, men perioden kan utvides. Ifølge DPCCS skal en saksbehandler etter tre år gjennomgå barnets sak med sikte på å legge til rette for reintegrering av barnet i sin familie (DPCCS, møte i Colombo februar 2016; DPCCS 2013, s. 4). Til tross for retningslinjene om maksimumstid, har rundt 40 prosent av guttene og 37 prosent av jentene bodd på institusjon lenger enn tre år. Gjennomsnittlig botid for jenter er lenger enn for gutter. DPCCS hevder at risiko for tidlig ekteskapsinngåelse og seksuelle overgrep er årsaken til at jentene bor lenger i institusjon. Mange barn med betydelig funksjonshemming og særskilte behov bor ofte på institusjon hele livet (DPCCS 2013, s. 4, s. 12).

Hovedregelen er at det skal foreligge en rettsavgjørelse dersom en privat institusjon skal overta omsorgen for et barn (DPCCS, møte i Colombo mai 2010; DPCCS 2013, s. 16). Det foreligger imidlertid informasjon om at barn har blitt plassert i private institusjoner uten at DPCCS har vært involvert, og uten en rettslig kjennelse (DPCCS, møte i Colombo mai 2010; Roccella 2007, s. 30). Foreldrene har i slike tilfeller fortsatt hatt den formelle omsorgen, men kontakten med barna har vært brutt i årevis; i noen tilfelle fordi foreldrene har arbeidet utenlands.

I henhold til DPCCS blir ikke barn lenger institusjonalisert av private aktører uten at DPCCS har vært involvert og barnet er hørt, enten i retten eller i en såkalt «Case Conference». En «Case Conference» er en form for høring som skjer i regi av DPCCS eller NCPA, hvor både offentlige tjenestemenn (leger, lærere, politi, saksbehandler ved DPCCS, etc.) og familie/slektninger uttaler seg (DPCCS 2013, s. 17).

Ifølge DPCCS (2013, s. 17) har barnets etnisitet og religiøse bakgrunn betydning i forbindelse med valg av institusjon. Majoriteten av barn i institusjoner, 55 prosent, er singalesere, mens 38 prosent er tamiler. Rundt 45 prosent av barna i institusjon er buddhister, mens 25 prosent er hinduer og 12 prosent er kristne. Når det gjelder språk, er 60 prosent av barna singalesisktalende, mens 32 prosent har tamilsk som morsmål (DPCCS 2013, s. 4, s. 30, s. 36).

Omkring 90 prosent av alle barna i institusjonene har fødselsattest (DPCCS 2013, s. 4).

Offentlige og private omsorgstilbud for barn

Ifølge DPCCS er det registrert 14 179 barn ved private og offentlige omsorgsinstitusjoner i Sri Lanka; omkring 60 prosent jenter og 40 prosent gutter (DPCCS 2013, s. 4).

En studie fra 2007 indikerte at flere av de private institusjonene ikke var registrert hos myndighetene, og myndighetene ble kritisert for manglende evne til å føre tilsyn med den private barneomsorgen. Flere svakheter ved det offentliges kontroll ble holdt frem: blant annet manglende oversikt over institusjonene, liten kontakt mellom institusjonene og det offentlige, samt utilstrekkelige tilsynsordninger og kontrollrutiner med institusjonene (Roccella 2007, s. 16). Redd Barna har også pekt på den manglende offentlige kontrollen av institusjonene, og hevdet at det var langt mellom formelle krav og faktiske forhold (Save the Children 2005a, s. 3). Som en oppfølging av kritikken, ble nye kriterier og standarder for private institusjoner introdusert i 2011; «Fixing General Standards for Promoting the quality

of services in Voluntary Children's Homes» (DPCCS 2011). Retningslinjene setter minimumsstandarder som må oppfylles for å kunne drive private institusjoner.

Resultatene fra DPCCS-studien fra 2013 viser at rundt 95 prosent av alle private institusjoner i Sri Lanka nå er registrert (DPCCS 2013, s. 4). DPCCS hevder at institusjonene som ikke er registrert, har blitt gitt en konkret tidsfrist for registrering; også de som ikke oppfyller standardkravene. Dersom institusjonene ikke oppfyller kravene, blir de stengt (DPCCS, møte i Colombo februar 2016).

I 2013 var det registrert totalt 414 omsorgsinstitusjoner for barn i Sri Lanka. Majoriteten av dem var private. De fleste myndighetsdrevne institusjonene er for barn som av en eller annen årsak er i konflikt med lovverket (DPCCS 2013, s. 4).

DPCCS (2013, s. 15; møte i Colombo februar 2016) har ansvar for ulike typer institusjoner:

Type institusjon	Sektor	Detaljer	Antall
Remand homes	Stat	Ett i hver provins. For barn som anklages for kriminelle handlinger. Barna blir holdt i forvaring i påvente av at saken skal avgjøres av retten. Skal i utgangspunktet kun være for 14 dager, men dersom politiet ikke har etterforsket saken, kan retten forlenge oppholdet.	9
Voluntary remand homes	Privat	Samme som over.	4
Certified schools	Stat	For rehabilitering av barn som er straffedømt eller som er ofre for overgrep. Inkluderer også barn som misbruker rusmidler eller har forsøkt å begå selvmord.	6
Approved schools	Privat	Skole i Maggona for foreldreløse og forlatte barn, barn i nød og misbrukte barn.	1
Receiving homes	Stat	Hjem for barn som ikke har mulighet til å bo permanent hos sine foreldre. Dette gjelder blant annet foreldreløse og forlatte barn. For barn opp til fem år.	9
Detention Homes	Stat	For rehabilitering av gatebarn og barn som tigger. Gjelder for barn over åtte år. Enkelte barn er også involvert i kriminalitet.	1
National training centres	Stat	Gjelder for barn som har blitt seksuelt misbrukt, giftet bort som mindreårig, eller som har vært involvert i barnearbeid. Kan også være enkelte barn som er involvert i kriminalitet.	2
Voluntary homes	Privat	Drevet av private aktører, men monitorert av DPCCS. Er hjem for et bredt spekter av barn, som fattige, foreldreløse, forlatte, samt barn som er utsatt for omsorgssvikt.	382

Generelle vurderinger av standard

I en rapport fra 2005 («Home Truths, Children's Rights in Institutional Care in Sri Lanka») karakteriserte Redd Barna forholdene ved de offentlige institusjonene som ekstremt dårlig, mens forholdene ved de private institusjonene varierte i større grad (Save the Children 2005a viii; Save the Children 2005b). I samtale med Landinfo i 2010 omtalte NCPA standarden ved institusjonene i landet som «pretty low». Ifølge NCPA var det enkelte gode institusjoner hvor barna hadde relativt greie fysiske forhold, men hvor forholdene i mindre grad lå til rette for

Respons Sri Lanka: Omsorgstilbud for barn

omsorg. Dette er en av årsakene til at myndighetene søker å unngå plassering av barn i institusjon. NCPA mente at forholdene i liten grad var endret siden Redd Barna-rapporten ble publisert (NCPA, møte i Colombo mai 2010).

I samtale med Landinfo i februar 2016, hevdet DPCCS at forholdene ved institusjonene har bedret seg siden 2005. Det ble vist til minimumsstandardene som ble introdusert i 2011, og at institusjoner som ikke oppfylte kravene, faktisk hadde blitt stengt (DPCCS, møte i Colombo februar 2016).

Fysiske fasiliteter

Tidligere studier har vist at mange institusjoner mangler grunnleggende fasiliteter som sengeplass til alle beboere, at de har dårlige sanitetsforhold og i enkelte tilfelle mangler tilgang til rent vann (Save the Children 2005a, s. viii; Roccella 2007, s. 9).

Majoriteten av institusjonene oppfyller nå kravene om soveplass; over 98 prosent har sengeplasser til alle barna. Over 99 prosent av institusjonene har elektrisitet og 95 prosent har tilgang til telefon. 86 prosent av institusjonene har separate toaletter for jenter og gutter. De fleste oppfyller hygienekravene til sanitæranlegg, men rundt 17 prosent av institusjonene opplyser at de ennå ikke oppfyller kravene på dette feltet (DPCCS 2013, s. 5, s. 40).

Av institusjonene har 75 prosent bibliotek, 59 prosent har tilgang til PC og 28 prosent har internettilgang (DPCCS 2013, s. 5, s. 41).

Individuell omsorg

Majoriteten av institusjonene oppfyller kravene om undervisning og tilbud om skolegang. Ifølge DPCCS er det foreldre som sender barna sine til institusjoner nettopp fordi de skal få mulighet til skolegang. Rundt 60 prosent av foreldrene med barn på institusjon har uttrykt at de er fornøyd med skoletilbudet for barna. Majoriteten av barna gikk i 10. klasse eller på et høyere nivå (DPCCS 2013, s. 5, s. 42, s. 48).

Institusjonene fører i for liten grad tilsyn med barnas helsesituasjon eller næringsinntak (DPCCS 2013, s. 42). Tidligere studier har vist at barn ved private institusjoner sjelden har kontakt med helsevesenet (Roccella 2007, s. 27). DPCCS-studien fra 2013 viser at 33 prosent av institusjonene har barn med spesielle behov, hvorav 67 prosent opplyses å få tilsyn fra en spesialist regelmessig (DPCCS 2013, s. 5).

Barn ved institusjoner kan ha begrenset bevegelsesfrihet og får i liten grad oppholde seg utenfor institusjonene. Institusjonene er ansvarlige for barnas sikkerhet og lar av den grunn ikke barna operere på egenhånd (DPCCS og NCPA, møte i Colombo mai 2010).

Mange av barna har liten kontakt med sin familie, ikke bare pga. familiære forhold, men også på grunn av institusjonenes holdninger til og manglende tilretteleggelse for slik kontakt (Roccella 2007, s. 29). I 2013 rapporterte 55 prosent av lederne for DPCCSs distriktskontorer («Probation Commissioners») om manglende muligheter til å involvere barnas foreldre i aktiviteter ved institusjonene (DPCCS 2013, s. 52).

Redd Barna (2005b, s. viii) har påpekt at institusjonene ikke imøtekommer barns behov for lek og aktiviteter. En del institusjoner har strenge regler for hva som tillates, og enkelte steder har for eksempel barn blitt nektet å leke utendørs (DPCCS 2013, s. 5, 48, s. 53).

Respons Sri Lanka: Omsorgstilbud for barn

Ansatte

I 2005 mente Redd Barna at det sosiale, pedagogiske og omsorgsmessige tilbudet i mange av institusjonene bar preg av både fravær av kvalifisert personale og lav eller manglende kompetanse (Save the Children 2005a, s. viii).

Det arbeider 2 979 personer ved institusjonene i Sri Lanka. Av disse er rundt 60 prosent kvinner. 44 prosent av personalet har utdanning knyttet til omsorg for barn, mens 45 prosent ikke har formell kompetanse innen feltet.² Mangelen på kvalifisert personale ble rapportert som et problem (DPCCS 2013, s. 5, s. 37).

I 2007 var det i snitt 16 barn per ansatt, mens det i 2013 var 12 per ansatt (Roccella 2007, s. 20; DPCCS 2013, s. 38). 16 prosent av de ansatte klassifiseres som «caregivers», mens 21 prosent av de ansatte er bestyrere/forstandere («matron»), som også bidrar i omsorgsarbeidet. De resterende arbeider med administrasjon, matlaging, rengjøring, sikkerhetsoppgaver, etc. (DPCCS 2013, s. 38).

Flertallet (over 68 prosent) av de ansatte har mellom 11 til 13 års skolegang, mens rundt 7 prosent har 6.-9. klasse, og 12 prosent har 1.-5. klasse (DPCCS 2013, s. 38).

Det er ifølge DPCCS vanskelig å rekruttere kvalifisert personale til institusjonene, og lave lønninger er hovedårsaken. Det er stor «turnover» blant personale (DPCCS 2013, s. 5, s. 52; DPCCS, møte i Colombo februar 2016).

Retur av barn til Sri Lanka

Forut for en eventuell retur av et barn til Sri Lanka, må ambassaden for landet som skal returnere barnet, kontakte srilankiske myndigheter. Hvorvidt DPCCS eller NCPA blir tildelt ansvar, avhenger av den konkrete saken. På bakgrunn av henvendelsen, vil det umiddelbart bli igangsatt forsøk på å oppspore barnets foreldre eller slektninger. Dersom foreldrene blir funnet, forsøker myndighetene å få foreldrene til å møte barnet på flyplassen ved ankomst. Dersom foreldrene eller andre omsorgspersoner ikke blir funnet, vil barnet bli møtt av en offentlig tjenestemann ved ankomst. Barnet må være på flyplassen inntil retten har avgjort hvem som skal ha omsorgen. Dersom foreldre eller andre omsorgspersoner er oppsporet, vil retten avgi en kjennelse om at disse overtar omsorgen for barnet. Familien vil bli fulgt opp i ettertid. Dersom foreldre eller andre omsorgspersoner ikke blir funnet, vil retten overlate omsorgen til en institusjon (DPCCS og NCPA, møter i Colombo mai 2010 og februar 2016).

Det foreligger så langt Landinfo kjenner til, få erfaringer knyttet til retur av mindreårige fra Europa. NCPA opplyste i 2010 at organisasjonen hadde noe, men begrenset erfaring med retur av barn fra andre asiatiske land. Barn hadde blitt deportert både fra Singapore og Malaysia; omkring fire til fem i året i konfliktperioden. I alle tilfellene hadde NCPA oppsporet foreldrene, og de fleste hadde møtt barnet ved ankomst. I enkelte saker hadde oppsporingen av omsorgspersoner tatt tid, og barnet hadde måttet oppholde seg på institusjon i denne perioden. Ved ett tilfelle hadde et barn måttet vente i to måneder før gjenforening med familien fant sted (NCPA, møte i Colombo mai 2010).

I løpet av konfliktperioden i Sri Lanka har det vært vanskelig, til tider umulig, å drive oppsporingsarbeid. Dette var tilfelle særlig i nordområdene som var sterkest preget av

---

² De resterende 11 prosentene oppgav ikke opplysninger om sine kvalifikasjoner i studien (DPCCS 2013, s. 5, s. 37).

konflikten. Ifølge NCPA (møte i Colombo mai 2010), har det har blitt enklere å drive oppsporing etter mai 2009, da den væpnede konflikten ble avsluttet.

I samtale med Landinfo i 2016 opplyste DPCCS at det generelt er svært få saker som involverer tilbakesending av barn fra utlandet. DPCCS hadde ingen konkrete saker å vise til de siste årene. NCPA registrerte ingen returnerte barn i 2015. I februar 2016 arbeidet organisasjonen med en sak der en srilankisk far sendte barnet sitt fra Dubai tilbake til sin mor i Sri Lanka. Etter en vurdering ble moren ansett som egnet og ble tildelt omsorgen for barnet (NCPA, møte i Colombo februar 2016).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- DPCCS, dvs. Department of Probation and Child Care Services (2013). *Current Status of Child Care Institutions and Institutionalized Children in Sri Lanka. A Situational Analysis*. Colombo: Ministry of Women and Child Affairs. [Ikke tilgjengelig på internett].
- DPCCS (2011). *Fixing General Standards for promoting the quality of services in Voluntary Children's Homes*. Colombo: DPCCS. [Ikke tilgjengelig på internett].
- National Child Protection Authority Act, No. 50 of 1998 (1998, 12. november). Tilgjengelig fra http://www.childprotection.gov.lk/Child_Related_ACTs/National%20Child%20Protection%20Act.%20No.%2050%20of%201998.pdf [lastet ned 14. mars 2016]
- NCPA, dvs. National Child Protection Authority (2016). *Child Related Acts/Laws*. Colombo: NCPA. Tilgjengelig fra <http://www.childprotection.gov.lk/resources/> [lastet ned 14. mars 2016]
- Roccella, C. (2007). *Out of Sight, Out of Mind. Report on Voluntary Residential Institutions for Children in Sri Lanka: Statistical Analysis*. Colombo: Ministry of Child Development and Women's Empowerment. Tilgjengelig fra <http://www.unicef.org/srilanka/outofsignt.pdf> [lastet ned 14. mars 2016]
- Save the Children, Sri Lanka (2005a). *Home Truths, Children's Rights in Institutional Care in Sri Lanka. Advocacy Document*. Colombo: Save the Children. Tilgjengelig fra <http://resourcecentre.savethechildren.se/sites/default/files/documents/2965.pdf> [lastet ned 14. mars 2016]
- Save the Children in Sri Lanka (2005b). *Home Truths, Children's Rights in Institutional Care in Sri Lanka. Full report*. Colombo: Save the Children. [Ikke lengre tilgjengelig på internett].

Respons Sri Lanka: Omsorgstilbud for barn

- UNICEF Sri Lanka (u.å.). *Tsunami*. Colombo: UNICEF Sri Lanka. Tilgjengelig fra http://www.unicef.org/srilanka/activities_885.htm [lastet ned 14. mars 2016]

Muntlige kilder

- Department of Probation and Child Care Services
  - Møte i Colombo 24. februar 2016, ved Yamuna Perera, Commissioner og Nirmalee Perera, Probation Officer.
  - Møte i Colombo 12. mai 2010, ved Sarath Abayagunawardana, Commissioner.
- National Child Protection Authority Sri Lanka
  - Møte i Colombo 24. februar 2016, ved Abeysuudara, Legal Officer.
  - Møte i Colombo 19. mai 2010, ved Preethika Sakalasooriya, Legal Officer.

© Landinfo 2016

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.